1. Virágpor után kutató repcefénybogarak a virágban

Veszélyes kártevő a repcefénybogár

Az előttünk álló időszak kulcsfontosságú a védekezésben

A tavaszi időszakban jelentkező repcekártevők hangsúlyos képviselője a repcefénybogár, amely kártételével érzékeny veszteséget képes okozni. Az ellene történő védekezés egyre nehezebb, aminek okai időjárásunk alakulásában, valamint a rendelkezésre álló védekezési lehetőségek megfogyatkozásában keresendők.

A kártevőről

A kártevő kifejlett egyedei telelnek át az avarszinten, majd tavasszal, a hőmérsékleti értékek emelkedésével válnak aktívvá és települnek be a repcetáblákba. Bár évtizedes visszatekintésben ez korábban többnyire áprilisra esett, éghajlatunk változásával ma már lényegesen korábban, akár márciusban is megkezdődhet. Amennyiben az átlaghőmérséklet eléri a 8 °C-ot, a telelő egyedek aktivitása fokozódik, majd 10–11 °C hőmérsékletnél már tömegesen jelennek meg. Ilyenkor a kártevő kifejezetten keresi a sárga színt, amely segítségére van a repcetáblák megtalálásában, de ebben kémiai ingerek is szerepet játszanak.

A betelepülést követően érési táplálkozást folytat, amihez virágport keres (1. kép), mivel ez a fő tápláléka. A már virágzó állományokban ezt könnyen megtalálja, azonban zöld bimbós állapot esetén a bimbókba berágva keresi azokat (2. kép).

A repcefénybogár tojásrakása is a növényhez kötött, a bimbókat megrágja, majd a bibeszálak tövére helyezi a tojásait. Egy bimbóba több nőstény is rakhat tojást, ahol egyidejűleg akár több lárva is fejlődhet. A lárvák fejlődésük teljes időtartama alatt a virágban tartózkodnak, majd azt elhagyva a talajban bábozódnak, ahol imágóvá fejlődnek.

A repcefénybogár súlyos károkat okozhat, ezért nagy egyedszáma esetén a kártétel elkerülése érdekében a védekezés kötelező!

A kártételről

A repcefénybogár esetében a fő kártételt a kifejlett egyedek okozzák, azonban a közhiedelemmel ellentétben a lárvák is felelősek azért. A kifejlett bogarak a táblára való betelepedéskor virágport keresnek, amelyhez zöld bimbós állapotú állományban kizárólag úgy juthatnak hozzá, ha berágnak a virágbimbókba. Eközben gyakran éri sérülés a generatív részeket, a bibét és a porzószálakat. Ennek következtében terméskötődési problémák alakulnak ki, a súlyosan károsodott virágok (3. kép) kötődés hiányában egyszerűen lehullanak, a virágzati tengely felkopaszodik.

Az ilyen okból abortálódott virágok után jellemzően rövid virágnyelek maradnak a növényen, amelyekből megítélhető repcefénybogár kártételének mértéke. Megtörténhet, hogy a sérült bibe ellenére megtörténik a becő kötődése, azonban az torzul, nem fejlődik teljes értékűvé.

Bár a mértéke lényegesen kisebb, érdemes szót ejteni a lárvák kártételéről is. A kártevő tojásrakási szokásaira jellemző, hogy egy-egy virágba több nőstény is elhelyezheti a tojásait, így akár 4-5 darab is fejlődhet egyben. Fejlődésükhöz ugyan kizárólag virágporra van szükségük, ám táplálkozásuk során sérülhet a bibe, ami hasonlóan a bogár kártételéhez kötődési problémát okozhat. Ezért, bár egyértelműen a kifejlett egyedek felelnek a kártétel túlnyomó részéért, abból a lárvák is kiveszik a részüket.

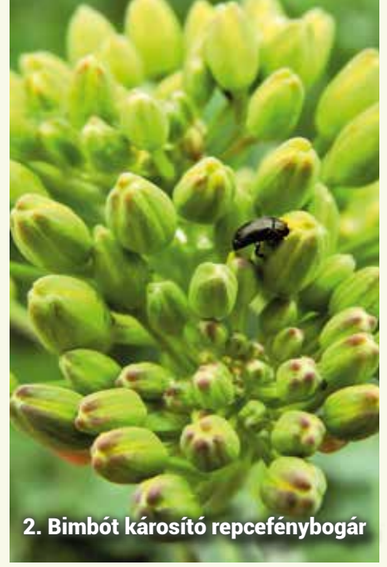

2. Bimbót károsító repcefénybogár

A repcefénybogár kártételének mértéke függ az évjárati hatástól, leginkább attól, hogy mennyire húzódik el a repce fejlődése. Amennyiben például kedvezőtlen időjárási viszonyok miatt a zöld bimbós állapot hosszan tart, a kártétel mértéke fokozódik. Ennek oka, hogy amíg a kártevő a már virágzó állományban a táplálékul szolgáló virágporhoz szinte károkozás nélkül hozzáfér, bimbós állapot esetén kizárólag a bimbók károsításával képes hozzájutni, ami elvezet a terméskötődési problémákig. Gyakori, hogy a repcefénybogár nem egyedül károsít a virágzaton, ahhoz hozzájárulnak a repcebecő-ormányosok és a bundásbogarak is (4. kép).

A kedvezőtlen időjárási viszonyok hatással vannak a kártevő aktivitására, táblára való betelepedésére is, ilyen körülmények között a kártétel mértéke csökkenhet. Ez történt 2021-ben, amikor a hűvös áprilisnak, valamint a hűvös és csapadékos májusnak köszönhetően a kártétel mértéke általában alatta maradt a megszokottnak.

A védekezésről

A repcefénybogár elleni védekezés nem pusztán egy – vagy több – növényvédelmi beavatkozást jelent! Amennyiben a termesztéstechnológiának köszönhetően állományunk egyöntetűen fejlett, a lehetőségekhez képest egyszerre és gyorsan bevirágzik, a kártétel mérséklődik. Azonban nagyobb egyedszámnál ilyen esetben sem tekinthetünk el a rovarölő szeres beavatkozástól. A védekezési küszöbérték 3-5 darab kifejlett egyed növényenként, amennyiben ennyit vagy ezt meghaladó számút látunk a virágokon, a lehető leghamarabb be kell avatkoznunk.

A repcefénybogár elleni védekezésnél a megszokotthoz képest nagyobb jelentősége van annak, hogy milyen hatóanyagú készítménnyel történik a beavatkozás. A kártevő populációjában ugyanis ma már hazánk területén is túlsúlyba kerültek azok az egyedek, amelyek a piretroid típusú hatóanyagokkal szemben fokozott ellenálló képességgel, rezisztenciával rendelkeznek. Egy ilyen típusú készítménnyel elvégzett beavatkozás nem hoz kellő eredményt, ezért előnyben kell részesíteni azokat a szereket, amelyek eltérő hatásmechanizmusuknak köszönhetően kellően hatékonyak.

Az eredményes védekezés alapja a kártevő repcetáblára történő betelepedésének figyelemmel kísérése.

A kártevő elleni védekezést nem kizárólag a piretroidrezisztencia nehezíti meg, azt az időjárási viszonyok is hátráltathatják. Egyre gyakrabban tapasztalható, hogy a kitavaszodás jelentős, akár szélsőséges hőmérsékleti kilengésekkel zajlik, ami miatt gyors melegedést követően gyors lehűlés, majd újbóli intenzív felmelegedés következhet be. Ennek következménye az lesz, hogy a kártevők repcetáblára való betelepedése is több hullámban fog megtörténni. Ezért arra kell berendezkedniük a repcetermesztőknek, hogy akár többszöri beavatkozásra is szükség lehet a kártétel megakadályozására.

A repcefénybogár a tavaszi időszak nagy kártételre képes kártevője. Az eredményes védekezés kizárólag úgy valósítható meg, ha nem rutinszerűen végezzük el az állomány kezelését, hanem figyelemmel kísérjük a repcetáblába történő betelepedését és a tapasztaltak szerint időzítjük a kezelést. Vállalva és nem kizárva annak a lehetőségét, hogy a több hullámban történő betelepedés miatt akár többszöri védekezés válik szükségessé a terméskiesés megelőzésére.

AGRÁRUNIÓ

3. Súlyosan károsodott bimbók és virágok a repce virágzatában

4. A repcefénybogár gyakran károsít együtt a repcebecő-ormányosokkal és a bundásbogarakkal